

IPI – "INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING", d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM
PREGLEDIMA U PRVOM TROMJESEČJU 2014. GODINE I STRUČNE
TEME / STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL
INSPECTIONS IN FIRST QUARTER OF 2014 AND PROFESSIONAL
TOPICS

Stručni bilten broj 26

STRUČNI BILTEN – IPI

Zenica, april/travanj 2014. godine

Izdavač: Institut za privredni inženjering d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

Za izdavača: mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Akif Smailhodžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
prof. dr. Mirsad Kulović, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Redakcijski odbor: prof. dr. Sabahudin Ekinović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Nermina Zaimović-Uzunović, dipl. ing.
mašinstva/strojarstva
prof. dr. Safet Brdarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Recenzent: doc. dr. Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
(Mašinski fakultet u Zenici)
van. prof. dr. Mustafa Mehanović, dipl. ing. saobraćaja/prometa
(Fakultet za saobraćaj i komunikacije Sarajevo)

Lektor: mr. sc. Dragana Agić, dipl. iur

Pripremio: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Štampa/Tisak: Štamparija Fojnica

Za štampariju/Tiskaru: Šehzija Buljina

Tiraž: 400 komada

SADRŽAJ / CONTENTS

IZVOD IZ RECENZIJE

1. UVOD / INTRODUCTION

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U U PRVOM TROMJESEČJU 2014. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBiH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN FIRST QUARTER OF 2014 BY TYPE (FB&H, CANTONS, STATIONS) - 2 -

Muhamed Barut, Fuad Klisura

3. OBD - ON-BOARD DIAGNOSTIC (EOBD – EUROPEAN ON-BOARD DIAGNOSTIC) – UPUTSTVO / INSTRUCTION - 30 -

Ibrahim Mustafić

4. SAOBRAĆAJNA SIGNALIZACIJA - SISTEM KOMUNIKACIJA NA CESTAMA / TRAFFIC SIGNALS - COMMUNICATION SYSTEMS ON ROADS..... - 53 -

Akif Smailhodžić

5. MODELIRANJE TRANSPORTNE TRAZNJE ZA PREVOZOM TERETA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU U BOSNI I HERCEGOVINI / MODELING TRANSPORT DEMAND FOR CARGO TRANSPORTATION BY ROAD IN BOSNIA AND HERZEGOVINA - 58 -

Mirsad Kulović

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PRVOM TROMJESEČJU 2014. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBiH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN FIRST QUARTER OF 2014 BY TYPE (FB&H, CANTONS, STATIONS)

**Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
mr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica**

Sažetak

U ovom radu je dat prikaz broja obavljenih tehničkih pregleda za Federaciju BiH, kantone i stanice za tehnički pregled vozila. Prikazan je i čitav niz zanimljivih statističkih podataka iz dobivenih putem informacionog sistema. Treba izdvojiti podatke o prosječnoj starosti vozila prema vrsti vozila, broju evidentiranih neispravnosti po uređajima koji se kontrolišu prilikom pregleda, te broju neispravnosti po stanicama za tehnički pregled vozila. U gotovo svakom od brojeva stručnog biltena prezentiraju se i novi podaci važni za područje sigurnosti saobraćaja.

Ključne riječi: tehnički pregled, neispravnost, prosječna starost vozila, vrste pregleda, EKO test

Abstract

This paper presents the number of performed technical inspections/roadworthiness tests for the Federation B&H, the cantons and stations for technical inspection of vehicles. Presented is a range of interesting statistics from the results obtained via the information system. Needs to be sorted the data on the average age of vehicles by vehicle type, the number of registered defects by the devices that are controlled during the technical inspection, and the number of defects on the stations for technical inspection of vehicles. In almost all of the numbers expert bulletin presents the new data relevant for the field of traffic safety.

Key words: technical inspection/roadworthiness test, defect, the average age of vehicles, types of inspections, ECO test

3. OBD - ON-BOARD DIAGNOSTIC (EOBD – EUROPEAN ON-BOARD DIAGNOSTIC) – UPUTSTVO/ INSTRUCTION

**Autor: Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica**

Abstract

This paper provides basic information on the OBD systems, their construction and the importance of the existence of the motor vehicles. Briefly discusses historical development of the OBD system in the world, and provide information on the dates of compulsory application for certain categories of motor vehicles. Recommendations were technical inspection stations to buy OBD readers errors and devices to control the technical condition of vehicles with OBD option, to services performed by technical inspection of vehicles was complete. In addition, it is recommended that professional staff at stations technical inspection to proceed when carrying out technical inspection on vehicles that own the vehicle's OBD.

Key words: OBD (EOBD) system, technical inspection stations

Sažetak

U ovom radu su date osnovne informacije o OBD sistemima, njihovoj konstrukciji i značaju postojanja na motornim vozilima. Ukratko je prikazan istorijski razvoj OBD sistema u svijetu, te date informacije o datumima obavezne primjene za određene kategorije motornih vozila. Date su preporuke stanicama tehničkih pregleda da kupe OBD čitače grešaka i uređaje za kontrolu tehničke ispravnosti vozila sa opcijom OBD, kako bi usluga koju obavljaju prilikom tehničkog pregleda vozila bila potpunija. Osim toga, preporučeno je stručnom osoblju na stanicama tehničkih pregleda kako postupiti prilikom obavljanja tehničkog pregleda kod vozila koja posjeduju OBD na vozilu.

Ključne riječi: OBD sistem, stanica tehničkog pregleda

4. SAOBRAĆAJNA SIGNALIZACIJA - SISTEM KOMUNIKACIJA NA CESTAMA / TRAFFIC SIGNALS - COMMUNICATION SYSTEMS ON ROADS

Autor: Akif Smailhodžić, dipl.inž.saobraćaja/prometa
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK – Zenica

Sažetak

Za sigurno savladavanje prostora neophodno je da vozač svo vrijeme vožnje u odgovarajućem ritmu dobija određen broj informacija relevantnih za njegovo kretanje po cesti. Osnovna komponenta za komunikaciju i obavješćavanje korisnika cesta kao i upravljanje saobraćajem na cestama je saobraćajna signalizacija, koja ima značajan uticaj na sigurnost i nivo usluga u saobraćaju. Zato upravitelji cesta i institucije koje prate organizaciju saobraćaja moraju posvetiti posebnu pažnju stanju i opremljenosti cesta saobraćajnom signalizacijom.

Ključne riječi: saobraćajna signalizacija, vozač, cesta

Abstract

For safe mastering space is essential to the driver all the time driving in proper rhythm gets a certain number of information relevant to its movement along the road. The main component for communication and informing road users and manage traffic on the roads is traffic signals, which has a significant impact on the security level of transport services. Therefore, managers of roads and institutions that follow the organization of transport must pay special attention to the condition and equipment of road traffic signs.

Keywords: traffic signalisation, driver, road

5. MODELIRANJE TRANSPORTNE TRAJNJE ZA PREVOZOM TERETA U DRUMSKOM SAOBRAĆAJU U BOSNI I HERCEGOVINI / MODELING TRANSPORT DEMAND FOR CARGO TRANSPORTATION BY ROAD IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Autor: Prof.dr Mirsad Kulović, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Saobraćajni fakultet, Panevropski univerzitet Banja Luka

Sažetak

Modeliranje transportne trajnje za prevozom tereta značajno se razlikuje od ostalih vrsta transportnog modeliranja uglavnom zbog nedostatka odgovarajućih podataka o kretanju roba. Dostupnost relevantnih informacija o transportu tereta je od izuzetne važnosti za kratkoročno i dugoročno planiranje, kapitalne investicije i za nacionalnu privredu koja zavisi od transporta. Donosioci odluka, na bilo kojem nivou, u Bosni i Hercegovini su u ovom pogledu nemoćni jer metode predviđanja transporta tereta su neadekvatne za procjenu vrlo složenih i važnih pitanja. Postojeće stanje u praksi i teoriji modeliranja trajnje za prevozom tereta zahtijeva poboljšanja. Nedostatak institucionalnog sistematskog i organizovanog pristupa, nepostojanje baze podataka za praćenje i planiranje u cjelini, a posebno u sektoru transporta čini modeliranje trajnje za prevozom tereta nesigurnim i nepouzdanim. Pristup modeliranju trajnje za prevozom tereta u ovom radu temelji se na jednostavnoj filozofiji koja je pogodna za prognoziranje jer koristi agregatne varijable, kao što su bruto društveni proizvod (BDP), količina transportovanog tereta i operativno-tehnički parametri vozni parkova. Ovaj rad je pokušaj da se prezentira proces modeliranja trajnje za prevozom tereta i da se daju preporuke za praktičnu primjenu kako bi se prevladali ili bar ublažili postojeća neizvjesnost i nesigurnost u ovom procesu. U tom smislu, rad daje određene informacije i preporuke koje se odnose na prevoz tereta u drumskom saobraćaju u Bosni i Hercegovini.

Ključne riječi: Modeliranje, transportna trajnja, drumski saobraćaj, prevoz tereta, Bosna i Hercegovina

Abstract

Modeling transport demand for freight is significantly different from other types of transport modeling, mainly due to lack of adequate data on the movement of goods. Availability of relevant information on transportation of cargo is very important for short-term and long-term planning, capital investments and for the national economy, which depends on the transport. Decision-makers at any level in Bosnia and Herzegovina in this regard powerless because forecasting methods cargo transport are inadequate to assess very complex and important issues. The current state of the practice and the theory of modeling demand for cargo transport requires improvements. Lack of institutional systematic and organized approach, the lack of a database for monitoring and planning in general, and specifically in the transport sector makes modeling the demand for cargo transport unsafe and unreliable. Access to modeling demand for cargo transport in this paper is based on a simple philosophy that is suitable for forecasting because it uses aggregate variables, such as gross domestic product (GDP), the amount of transported cargo and operational-technical parameters fleet. This paper is an attempt to present the modeling of demand for cargo transport and to make recommendations for the practical use in order to overcome or at least mitigate the existing uncertainty and insecurity in the process. In this regard, the paper gives specific information and recommendations relating to the carriage of goods by road in Bosnia and Herzegovina.

Key words: Modeling, transport demand, road transport, cargo transport, Bosnia and Herzegovina